

2021-06-03

Remissvar: Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling

Svenska Psykiatriska Föreningen (SPF) tackar för möjligheten att ta del av och lämna synpunkter på remissen Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling

Människor med svår psykisk sjukdom har större risk att dö i förtid av olika anledningar som kardiometabola tillstånd, diabetes och cancer. Ofta beror det på brist på insikt, nedsatt kognitiv och funktionsförmåga för att söka och bibehålla kontakt men somatiska vården, försening i tidigt upptäckt, diagnostik och bristande följsamhet i behandlingsrekommendationer och medicinering. Denna patientgrupp röker mer än allmänbefolkningen. Av sjukdomens natur, med så kallad negativa symptom, är de patienter i perioder mer passiva, isolerar sig, rör sig mindre och anstränger sig inte för att laga hälsosam mat. Och en del patienter självmedicinerar med alkohol eller har alkoholberoende utöver sin psykiska sjukdom.

Vårdprogrammets rekommenderade interventionsmetoder: rådgivande samtal och kvalificerade hälsosamtal är generella och riktade till alla, men kan vara icke tillräckliga eller svår att genomföra hos svårt psykisk sjuka patienter. Man kan förvänta sig bristande delaktighet i de föreslagna hälsofrämjande insatserna. De som är mer hälsomedvetna och insiktsfulla kan i större utsträckning komma ta del av de hälsosamtal än de som har högre risk och behöver dessa samtal som mest.

Det finns vetenskapligt underlag, publicerade positiva resultat från interventionsstudie för schizofreni och bipolära patienter gällande levnadsvanor, fysisk aktivitet, kost, metabola parametrar och blodtryck. Interventionerna i studierna har varit mycket intensiva, integrerade och tvärprofessionella över länge tid men tyvärr verkar den positiva effekten klingat av efter studiens upphörande och då interventionen har avslutats. Det innebär att man kontinuerligt behöver jobba med den patientgruppen med olika interventionsmetoder för att nå och behålla positiva hälsoeffekter för den enskilda patienten och minskade kostnader för vården generellt.

I nationella vårdprogram bör man planera och tillsätta extra resurser och rekommendera särskilda metoder för arbetet med svåra psykiska sjuka gällande ohälsosamma levnadsvanor. Så som Nationella Riktlinjerna betonar, är det av särskild vikt med åtgärder för att stödja riskgrupper: vuxna med särskild risk är personer som har schizofreni, depression och de med psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning.

För Svenska Psykiatriska Föreningen, SPF

Tarmo Karis,
styrelseledamot
överläkare, specialist i psykiatri